Bruksela, 20 września 2025 r.

dr hab. Wojciech Rafał Wiewiórowski u
Katedra Informatyki Prawniczej
Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Gdański

Recenzja pracy doktorskiej Pana mgra Tomasza Cygana pt. „*Prawo do uzyskania kopii danych osobowych*”

I. Wybór tematu i przedmiotu badań

1. Przedstawiona przez Radę Naukowa Instytutu Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk w Warszawie rozprawa doktorska Pana mgra Tomasza Cygana pt. „*Prawo do uzyskania kopii danych osobowych*” w są podsumowaniem bardzo rozbudowanych badań doktoranta nad instytucją prawną, której istnienie do 2016 r. nie wynikało wprost z prawa europejskiego – było natomiast wyinterpretowywane z dyrektywy 95/46/WE Parlamentu w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych. Prawo do uzyskania kopii danych osobowych było też – różnych formach – wprowadzane do ustawodawstwa wielu krajów europejskich. Dopiero w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych (RODO) ostatecznie usankcjonowało prawo do uzyskania kopii danych.

Przy wszystkich wątpliwościach, które mogło wywoływać RODO, nikt z komentatorów nie kwestionuje, że jest to kolejny etap rozwoju europejskiego podejścia do ochrony danych osobowych, mającego swe korzenie jeszcze w latach 70. i 80. XX w. Rozporządzenie RODO bazuje na wszystkich doświadczeniach zebranych przez państwa członkowskie UE w trakcie prawie 40 lat obowiązywania Konwencji Nr 108 Rady Europy o ochronie osób w związku z automatycznym przetwarzaniem danych osobowych, sporządzonej w Strasburgu 28 styczni9a 1981 r. oraz kilkunastu lat praktycznego wykorzystywania rozwiązań dyrektywy 95/46/WE oraz rozporządzenia 45/2001(WE) Parlamentu Europejskiego i Rady z 18 grudnia2000 r. o ochronie osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez instytucje i organy wspólnotowe i o swobodnym przepływie takich danych. Badania Pana mgra Cygana objęły nie tylko stan prawny obowiązujący w ostatniej dekadzie na gruncie RODO, ale również poprzedzające dekady rozwoju prawa ochrony danych osobowych.

2. Praca doktoranta jest pierwszym znanym mi całościowym opracowaniem tematu i - prawdopodobnie jednym z pierwszych w Europie. Przeczytałem ją z niemałym zainteresowaniem, mimo że temat nie mieścił się dotąd w bezpośredniej strefie mojego zainteresowania. Wielokrotnie teksty pracy był dla mnie zachętą do sięgnięcie do wskazanej literatury oraz orzecznictwa.

II. Główne tezy i struktura pracy

3. Doktorant stwierdza, że prowadzone przez niego badania, które stworzyły podstawy dla przedstawionej pracy doktorskiej, pozwoliły na sformułowanie głównej tezy pracy, zgodnie z którą prawo do uzyskania kopii danych osobowych podlegających przetwarzaniu w rozumieniu art. 15 ust. 3 RODO w sposób najpełniejszy gwarantuje prawo do ochrony danych osobowych. Stwierdza również, że żadna inna instytucja prawa ochrony danych osobowych nie wiąże się – bezpośrednio lub pośrednio – z tyloma regulacjami dotyczącymi ich ochrony, zarówno na gruncie międzynarodowym, unijnym, jak i krajowym. Co istotne, regulacje te kształtują analizowane prawo i zarazem same są przez nie kształtowane.

Hipoteza badawcza doktoranta opiera się na założeniu, że z perspektywy osoby, której dane dotyczą, wyłącznie prawo do uzyskania kopii danych osobowych podlegających przetwarzaniu w sposób rzeczywisty gwarantuje jej prawo do ochrony danych osobowych i umożliwia kontrolę wykonywania tego prawa przez administratora oraz inne podmioty wymienione *expressis verbis* w przepisach RODO. Uzupełnia swą tezę stwierdzając, że w przypadku owych podmiotów, innych niż administrator, ich rola w realizacji prawa do uzyskania kopii danych osobowych podlegających przetwarzaniu stanowi odbicie ich rzeczywistego udziału w przetwarzaniu konkretnych danych osobowych.

4. Wszechstronna analiza prawa do uzyskania kopii danych osobowych podlegających przetwarzaniu wiedzie doktoranta do stwierdzenia, że spośród wszystkich regulacji prawa ochrony danych osobowych właśnie prawo do uzyskania kopii danych w najpełniejszy sposób realizuje prawo do ich ochrony. To pozwala autorowi postawić pytanie o rozwój prawa do uzyskania kopii danych osobowych. Uznaje, że obecny jego kształt spełnia swój cel i funkcję. Kierunkiem ewolucji może być jego emancypacja do w pełni samodzielnego uprawnienia przysługującego osobie, której dane dotyczą.

Także ewentualne postulaty dotyczące zmian obowiązków informacyjnych administratora poprzez wskazanie w nich wprost prawa do uzyskania kopii danych osobowych podlegających przetwarzaniu wydają się doktorantowi zbędne. Wynika to przede wszystkim z akcesoryjnego charakteru tego prawa – realizacja każdego żądania opartego na art. 15 RODO automatycznie skutkuje uzyskaniem kopii danych osobowych. Brak wskazania omawianego prawa w treści klauzul informacyjnych nie pozbawia go osoby, której dane dotyczą.

5. Choć doktorant za kulminacyjną część swojej pracy uznaje rozdział szósty, dotyczący celu i funkcji prawa do uzyskania kopii danych osobowych podlegających przetwarzaniu, a także sposobu jego realizacji, zarówno w zakresie roli osoby, której dane dotyczą, jak i administratora, to już dwa wcześniejsze rozdziały – trzeci i czwarty – należy uznać za bardzo istotne.

Przedmiotem analizy w pierwszym z nich jest samo pojęcie „kopii" w porównaniu ze zbliżonymi pojęciami języka ogólnego oraz języka prawnego, a także pojęcie „kopii danych osobowych", a co za tym idzie – zakres przedmiotowy omawianego uprawnienia. Każdy czytelnik – a przynajmniej każdy prawnik czytający pracę – który w pierwsze chwili przeszedł do porządku dziennego nie zastanawiając się nad znaczeniem pojęcia „kopia" użytego w tytule pracy, kończy czytanie rozdziału czwartego z przekonaniem o własnej lekkomyślności i świadomością wyzwań stojących przed semantyką polskiego języka prawnego i prawniczego.

Rozdział czwarty ma na celu ustalenie źródeł historycznych prawa do uzyskania kopii danych osobowych oraz jego ewolucji. Doktorant czyni to poprzez dogłębną analizę porządków prawnych poszczególnych państw członkowskich. Przedmiotem analizy są również sposoby regulacji prawa do uzyskania kopii danych osobowych w innych, pozaunijnych porządkach prawnych, a także – co jako Europejski Inspektor Ochrony Danych uważam za szczególnie cenne – w przepisach rozporządzenia w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii Europejskiej oraz w kodeksach postępowania.

Tak jak rozdziały pierwszy i drugi są przydatne jako rekapitulacja badań i osadzenie części merytorycznej pracy doktorskiej na solidnym fundamencie, natomiast przy – zalecanej serdecznie – publikacji pracy w formie książkowej, należy je poważnie zredukować lub wręcz pominąć, tak rozdziały trzeci i czwarty niosą mnóstwo nieznanych dotąd polskiej nauce prawa zagadnień.

6. Za najważniejsze rozważania pracy uważam te zamieszczone w rozdziałach:

VI – dotyczące celu, funkcja oraz systematyka prawa do uzyskania kopii danych; charakteru prawa do uzyskania kopii danych oraz sposobu wykonania prawa do kopii danych.

VII – w szczególności te poświęcone: odmowie dostarczenia kopii danych; brakowi uprawnienia do kopii danych (niekorzystnemu wpływowi na prawa i wolności innych osób) oraz częściowej realizacji prawa do uzyskania kopii danych osobowych podlegających przetwarzaniu.

VIII – w całości.

III. Ocena formalnej strony pracy

7. Formalna strona rozprawy - w tym redakcja i język pracy - są co do zasady poprawne. Przypisy sporządzone są prawidłowo. W recenzowanej pracy Doktorant wykazał się zdolnością analizy źródeł prawa pochodzących z różnych systemów prawnych oraz bardzo dużymi umiejętnościami pracy z źródłami orzecznictwa. Dostępną literaturę tematu wykorzystano w sposób prawidłowy.

Poczynione spostrzeżenia, dotyczące drobnych usterek językowych, nie wpływają na ogólną pozytywną ocenę warsztatu naukowego, którym Doktorant wykazał się w rozprawie.

IV. Ogólna ocena pracy

8. Podsumowując badania Doktoranta oraz sposób prezentacji ich wyników, należy stwierdzić, że Doktorant ma wiedzę, doświadczenie i umiejętności umożliwiające mu sformułowanie własnych tez bądź zmodyfikowanie tezy wcześniej pojawiającej się w nauce.

W konkluzji stwierdzam, że rozprawa doktorska Pana magistra Tomasza Cygana odpowiada wymaganiom przewidzianym w art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2018 poz. 1668 ze zm.), stanowiąc oryginalne rozwiązanie problemu naukowego i potwierdzając ogólną wiedzę teoretyczną Doktoranta w dyscyplinie nauk prawnych, jak również umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. W konsekwencji wnoszę o dopuszczenie do publicznej obrony.

